

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

79. ÅRGANG

1. APRIL 1967

A V I N N H O L D E T :

- DEN NYE KATEKISMUS (side 100)
- STORFILM OM THOMAS MORE (side 101)
- DAGENS KATOLSKE DEBATT (side 106)

NR

7

NESTE NUMMER UTKOMMER 15. APRIL 1967

VATIKANET: Søndag Laetare trådte en ny instruks fra rituskongregasjonen og rådet for gjennomføring av liturgikonstitusjonen i kraft. Dokumentet begynner med ordene *Musicam sacram*.

Musicam sacram understreker at den sunge messe er den ypperste form for feiring av den hellige liturgi. Den når sin høyeste fullkommenhet når de troende deltar aktivt. I den forbindelse legges det avgjørende vekt på at det er kirkekoenens hovedoppgave å lede og understøtte menighetenes sang.

Instruksen betoner ellers bl. a. spesielt at Graduale, mellom epistel og evangelium, igjen må bli en fellessang hvor alle deltar.

COLOMBIA: *Mauer des Schweigens durchbrochen* er overskriften på en melding via det tyske katolske nyhetsbyrå KNA om et nytt katolsk tiltak i Colombia. Instituttet for social informasjon, en avdeling under den biskopelige kurie i Medellín innledet 31. mars en foredragsserie rundt om i erkebispeddømmet om fødselskontroll og familieplanlegging. Forskjellige synspunkter, både for og imot, vil få komme til orde. En kjent motstander av regjeringens familieplanleggingsprogram skal snakke om medisinske vanskeligheter i forbindelse med fødselskontroll, mens andre vil redegjøre for det program som er satt igang. Pater Perez, leder av det sociale forskningscenteret i landet taler om sociale aspekter av befolkningseksplosjonen.

RIGA: To biskoper fra de baltiske land reiste i mars med fly til Rom for å bli mottatt av paven i en privataudiens. I katolske kretser i den litauiske hovedstad tror man at reisen står i forbindelse med president Podgornys besøk i Vatikanet nylig.

HAAG: En kvinne som selv sier at hun tilhører en tradisjonellistisk bevegelse har tatt opp de råd hun fikk av en ung prest i skriftestolen på lydbånd. Det katolske nyhetsbyrået i Nederland, KNP hevder at tildragelsen fant sted i en forstad til Haag. Skriftemålet varte i over en time, og presten ble rådspurt om alle omdiskuterte spørsmål og problemer i Kirken i dag. Til slutt gjorde damen presten oppmerksom på at hun hadde mikrofon og lydbånd gjemt under kåpen.

En talsmann for tradisjonellistbevegelsen har tatt avstand fra fremgangsmåten, heter det og hendelsen har sjokkert mange nederlandske katolikker. Selv sier vedkommende kvinne at hun ville skaffe seg klarhet om hva dagens unge prester meddeler de troende om teologiske stridsspørsmål.

ROM: Vel 100 delegerte møttes i Rom i mars til det første hovedmøtet i generalforstanderinnenes internasjonale union. De representerte over en million ordenssøstre verden over. Konferansens hovedtema ble tatt fra pavens *motu proprio Ecclesia sanctae* og gjaldt bl. a. revisjonen av ordensreglene, søstrenes utdanning og forholdet til den moderne verden.

Den internasjonale union er et resultat av Konsilet og har som mål å virkeliggjøre samarbeidet mellom Kirkens generalforstanderinner. Unionens ledelse ligger hos tyve søstre hvorav fem danner en eksekutivkomité.

MALTA: Erkebiskop Michele Gonzi på Malta vil stille en arbeiderprest til rådighet for hver fabrikk på øya. Erkebiskopen kom selv med denne opplysning på et møte i La Valetta med 60 medarbeidere i den kristne arbeiderbevegelsen.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	7.00 9.00 9.45 og	11.00 — 19.00
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 — —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	9.00	10.30
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 21 25 87		10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 20 9	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christies gt. 16, tlf. 15 41 0	9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 56 24 5	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappellensgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongens gt. 9, tlf. 11 43 8	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 16 8	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 75 1	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 19 5	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 26 6	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 22 5	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 55 0	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 03 8	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 79 3	7.45	10.45
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53765	17.30	—
STABEKK, <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45 —
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 53 4	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 94 9	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 21 4	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila tlf. 21 67 0	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 77 9	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 46 7	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 75 5 8	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: <i>St. Eystein kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 78 3	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31. VIII (St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30)
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., Helge Erik Solberg, Gunnar Magnus og Jan Cato Mollestad.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 25 pr. år, kr. 12.50 pr. ½ år. Utlandet kr. 30.

Annonser: 10 dager før utg.dagen (se nederst på omslagssiden). 24 nummer årlig. - Postgiro 153 21.

REDAKSJONELL KOMMENTAR II:

Eurovision og økumenikk

I dag da Europas kristne gjerne vil møte hverandre og lære av hverandre, står stort sett det udmerkete hjelpemiddel som fjernsynet er ubrukt. Vi vet alle hva som sendes på skjermen av kirkelige handlinger, ute og hjemme — og vi aner noe om hva vi kunne ha fått. Den svenske hovpredikant Gunnar Dahmen hører til dem som har sagt klart fra at mulighetene ikke utnyttes. Vi presenteres for noen glimt fra de store høytidene, men vi har aldri fått en ganske almindelig søndagsgudstjeneste i Eurovisjon, bortsett fra hva Nordvisjonen har budt oss. Det har vært alt for liten interesse og forståelse for Eurovisjonens økumeniske muligheter.

Hva ønsker vi? Som Dahmen kunne vi godt tenke oss en kirkevandring rundt om i hele Europa. Han vil gjerne besøke en menighet i det calvinistiske Skottland, ett av de mange frikirkelige chapels i England, fiskerne i Bretagne når de går i messen, en gudstjeneste i den gamle Luther-byen Wittenberg osv. På den måten ville vi fått oppleve et virkelig økumenisk fellesskap tvers over alle grenser og muligens tatt noen hindere underveis. Det er ingen grunn til å snakke for lenge om vanskelighetene ved en slik plan. Som Dahmen sier: Har noen sett en kirkesøkende turist som vender om i døren til domkirken i Köln fordi han oppdager at det hele forgår på tysk og latin?

Det kreves imidlertid en uredde holdning av alle ved et slikt prosjekt. Radio-Unionen i Geneve har øyensynlig hittil hatt mer enn nok å gjøre med å bygge bro over de forskjellige særinteresser når det gjelder TV-sendinger. Det gjaldt ikke å røre ved konfesjonelle motsetninger. Og av den grunn har Eurovisjon kommet med flere innvielser, jubilee osv. enn man egentlig var interessert i.

Det er svært negativt og skremt å sende kristne protester til Marienlyst mt de «fula ord» i teaterprogrammene. Det ville være bedre om man brukte tid og krefter på en henstilling til NRK om å ta et initiativ overfor Eurovisjon når det gjelder spennende søndagsreiser i Europas kirker.

A. R.

REDAKSJONELL KOMMENTAR I:

Med mikrofon i skriftestolen

Det finnes situasjoner hvor det beste man kan gjøre er å le. På forrige side i dette nummer av «St. Olav» bringer vi en nyhetsmelding om en merkelig tildragelse i en katolsk kirke i en forstad til Haag. En øyensynlig meget energisk og pågående dame ville skaffe seg nærmere rede på hva unge prestere ga for råd til de troende under skriftemålet — og gjemte mikrofonen og lydbåndopptager under kåpen. Etter et rekordaktig skriftemål som varte i over en time etter våre informasjonen og hvor presten må ha hatt sin fulle hyre bare med å få besvart alle damens spørsmål om ting som opptar dagens katolikker, viste hun ham mikrofonen, som en dyster advarsel.

Under krigen fantes det noen plakater hvor det sto noe slikt som «Vær varsom. Fienden hører deg.» Kanskje vedkommende pastor med det samme følte det som om den besynderlige damen klistret opp en lignende plakat på gitteret.

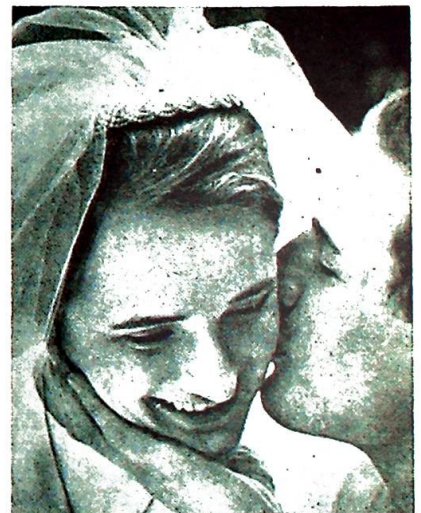
Det er ingen mening i forbindelse med dette ærlig talt helt vanvittige påfunn å komme med dyspsindigheter om den aggressivitet man av og til, verden over, visst enkelte ganger kan merke hos noen i den tid Kirken nå gjennomlever. En talsmann for den tradisjonellistiske bevegelse i Nederland, som angjeldende kvinne hevder at hun tilhører, har tatt avstand fra hennes metoder, og de er i sin galskap noe helt annet enn selv den bitreste kritikk.

Likevel kan det kanskje være sunt om vi alle i kor gjør det eneste som det tross alt er noen mening i når det gjelder mikrofon-historien: Får oss en befriende latter.

Det er riktignok dystre sider ved en slik dumhet som denne damen har gjort seg skyldig i, og de vil hun sikkert innse selv. Men kan alle vi andre stoppe våre diskusjoner et lite øyeblikk og le sammen av menneskelige tåpeligheter — ja, da tror vi privatdetektiven i Haag også har gjort noe godt.

SAKRAMENT SNUDD OPP-NED?

På side 103 i dette nummer bringer vi den andre av Helge Erik Solbergs artikler bygget på pater Schillebeeckx bok «Mariage, secular reality and saving mystery». Artikkelen er kalt «Et sakrament snudd opp ned?».

DEN NYE KATEKISMUS

300 000 EKSEMLARER SOLGT PÅ TRE MÅNEDER

Sjeldent er en bok om kristendoms-kunnskap blitt mottatt med så meget interesse, vurdering og kritikk som den nye katekismus for de nederlandske bispedømmer. Den er skrevet av et team på 150 eksperter, ble til en bok på hele 588 sider og var i flere perioder ikke å få i bokhandelen fordi opplagene forsvant for nye kunne bli trykket. På tre måneder ble allerede mer enn 300 000 eksemplarer solgt.

Grunnen til denne voldsomme interessen var den at katekismen var «ny». Ikke i den forstand at det dreide seg om en ny forbedret utgave av den gamle katekismus. Heller ikke slik å forstå at noen trossannheter skulle være forandret. Tvertimot, biskopene understreker i sitt forord at selve budskapet, troen er blitt den samme. Men denne samme tro blir belyst på en helt ny måte. «Alt det som er levende vil både forbli seg selv og samtidig fornye seg selv. Kristi budskap er levende. Slik forsøker den nye katekismus å forkynne den evige tro i former som svarer til vår egen tid.»

Katekismen utfyller et behov som er oppstått etter Vaticanum II. Den er skrevet for voksne. Det er nettopp denne kategori som nå ønsker å få se det kristne budskap i den store sammenheng med alle de landevinninger og forandringer som var et resultat av konsilet. Samtidig er katekismen også et svar på mange spørsmål som tvinger seg frem i vår moderne tid. Men den gjør dette ikke i en form av spørsmål og svar med korte formuleringer som har til hensikt å sette seg fast i menneskenes hukommelse. Katekismen ønsker ikke på noen måte å insinuere at kristendommens sannheter kan bli redusert til noen enkle formuleringer som man kan ta frem når det er behov for dem. Stoffet skal bli tilegnet på en personlig måte. Derfor blir budskapet forkynt på våre dagers alminnelige sprog uten altfor sprenslørde uttrykk slik at den tenkende troende ikke unødig blir hindret i å finne frem til budskapets mening.

Nettopp fordi katekismen forsøker å gi uttrykk for Guds utsigelige mysterier på vår tids eget sprog, har

den fått sine ivrige forkjempere og motstandere. Katekismen går ut fra at mysteriene ikke kan innfanges i eviggyldige definisjoner. En dogmatisk definisjon kan jo få en annen betydning i en annen kultursammenheng. Derfor kan det være nødvendig å belyse dogmene på en ny måte og

Kardinal Alfrink, primas i den katolske kirke i Nederland.

det er nettopp denne nye måten å se dogmene på som har foruroliget mange. En del teologer og legfolk har til og med henvendt seg til paven for å få stoppet utgivelsen av denne nye katekismen.

Når man leser katekismen forstår man nok disse menneskers oppriktige bekymring. På samme måte som gamle katekismer kan virke uortodokse på dem som er fortrolig med de nye ideer og har tilegnet seg konsilets dokumenter kan den nye katekismus virke meget «kjettorsk» på dem som er fortrolig med de gamle former.

Bibelen inntar en meget stor plass i denne boken. Forfatterne ønsker at bibelen skal ligge ved siden av den

når man leser. Katekismen henviser da også stadig til den og følger den bibelske historie i sitt opplegg.

Den begynner med å konstatere at vår eksistens er et mysterium, peker så på veien til Kristus, nemlig «folkenes vei» (de gamle store religioner!) og selvfølgelig «Israels vei». Så følger «Menneskesønnen» (Kristi person, liv død og oppstandelse) og «Kristi vei». Til slutt «Veien til fullendingen». Av formuleringene fremgår at tanken på Guds folk «underveis» spiller en stor rolle.

Man må da også si at det dynamiske kommer sterkt frem i denne katekismen. Det er aldri tale om stillstand. Evolusjonstanken behersker hele boken. Den går ut fra at mennesket har utviklet seg fra lavere livsformer. Mosebokens historie om skapelsen og fortellingen om syndefallet blir behandlet som symbolske fortellinger.

Som man kan vente, inntar ekumenismen en meget stor plass i dette opplegg. Mange steder blir det pekt på det gode og positive som folkene har funnet frem til underveis til Gud. Meget interessante er gjentatte betraktninger om de store verdensreligioner, humanisme og marxisme. En omtale av de mange kontroverspunkter vil overskride rammen av denne korte orientering. Nevnes må bare at man holder på å oversette katekismen til 6 forskjellige sprog, slik at den snart også vil være tilgjengelig for oss.

C.

PROTESTMARSJ

CHARLEVILLE: 40 demonstranter marsjerte fra Sedan til Reims nylig for å protestere mot de franske teologene Yves Congar og Chenu. Gruppen hevder at bl. a. Congar «behersker den katolske kirke fra Frankrike» og fører Kirken inn på «revolusjonens vei».

☆

DÜSSELDORF: De to verdensforbund for kvinnelig og mannlig katolsk ungdom skal sluttet sammen i ett forbund. Sammenslutningen skjer i forbindelse med den første verdenskongress som holdes i Berlin i 1968.

ST. OLAVS REDAKSJON

Telefonnummer:

20 72 26 (28 01 04)

HAN SA NEI TIL EN KONGE

HALLVARD RIEBER-MOHN OM EN KOMMENDE STORFILM

Helgener har ikke alltid virket så elskelige som Frans av Assisi, Filip Neri eller Don Bosco, på sine omgivelser. De fleste av dem har vitterlig *tirret* sine omgivelser med sitt liv og sitt budskap; noen i en slik grad at omgivelsene slo dem ihjel. Sir *Thomas More*, Englands ledende humanist og Lordkansler på 1500-tallet *var* elskelig mot alle — sine nærmeste, sine åndsfeller, sin konge og sitt fattigste medmenneske, som han av et godt kristensinn innbød til sitt veldekkede bord. Allikevel ble han martyr — midt oppe i den skumle intrige som førte til Englands adskillelse fra den katolske enhet. I den krisen sto han for karakteren, i tildels meget korruperte og kyniske omgivelser. For det betalte han sitt liv, med et smil på leben: «Hjelp meg opp!» sa han til skarpretteren ved skafottet, «jeg skal selv greie å komme ned». Bak smilet: Det dypeste alvor i et menneskes liv — at det er bedre å tape alt (og han hadde meget å tape!), enn å ta skade på sin sjel.

KONGENS KANSLER

Vi har adskillige ord fra Thomas Mores penn og vi har mange vitnesbyrd om hans personlighet og liv. Ikke stiliserte legender og myter, men lys levende, nøkterne utsagn. Brevene mellom ham og samtidens største mennesker, fremfor alt den fornemme humanisten Erasmus av Rotterdam, varmer leseren ennå i dag. Dette er ord fra en tid da sansen for det menneskelige og vennskapets lyksaligheter brøt igjennom med ny kraft i den europeiske livsstil. I sin bok «Utopia» skildret han idealsamfunnet — den er et monument over hans klokskap og toleranse. Av sinn var han en god og glad familiefar, en lojal undersått, en liberal statsmann og en reform-vennlig katolikk, i en tid da mange, først og fremst hans voldsomme samtidige Martin Luther, vendte seg fra den katolske kirke, fordi de oppga håpet om å kunne bøte på dens feil og misbruk. Både for sitt land og for Kirken syntes han forutbestemt til å bli selve broen over i en ny tid, i sin lykkelige forening av troskap og fornyelse.

Thomas More — statsmann, familiefar, helgen.

Men Thomas More var Henrik VIII's undersått. Den intelligente, men livshungrige og hensynsløse kongen oppdaget snart Thomas Mores begavelse og karakter, og satte ham i rikets første embede. Dermed var loddet kastet. Da kongen gjorde det til høyforræderi å tie misbilligende til åpningen av hans egen fantastiske serie av ekteskap, måtte bruddet komme. Thomas More sa stillferdig at han kunne ikke for kongens skyld gjøre svart til hvitt — han var nok kongens tro tjener, men Guds først. Så knuste Henrik VIII. denne rolige, ubøyelige mannen — og satte dermed en blodig slutt for ett av de mest harmoniske

menneskeliv vi kjenner fra hans brogede samtid. Da Thomas Mores hode falt, ga det gjenlyd over hele Europa — dette var statsbrutaliteten på sitt verste. Over den anglikanske kirkes historiske utspring har det hvilt som en mørk skygge, at bruddet med Rom inntraff i denne tvekamp mellom en kvinnekjær og tyrannisk konge og tidens kanskje edleste og mest vinnende menneskelige profil.

ET GLIMRENDE DRAMA-STOFF

Mange har sett det glimrende dramatiske opplegget i et slikt stoff, og

(Forts. neste side)

litteraturen om Thomas More er omfattende. I 1960 skrev den engelske forfatteren *Robert Bolt* et fengslende drama om Thomas More, «A Man for all Seasons», som straks ble oppført på en rekke europeiske scener. Nå har filmskaperen *Fred Zinnemann*, i samarbeide med *Robert Bolt*, tilpasset dramaet for filmleerretet, og resultatet synes — etter europeiske og amerikanske forvarslar å dømme — å være noe helt usedvanlig. Folk som er sure og forgitte av altfor mange pseudo-religiøse filmer, kan fatte nytt mot, for her kommer visst det helt gode. Filmen gjenforteller intelligent og levende historien om en mann som så verden for sine føtter uten å glemme at han levde under Gud — en som elsket livet og levde det fullt og helt, men uten å glemme at det ikke er den høyeste verdi.

Filmen har tatt vare på viddet og veltalenheten i Bolts drama, og har forenklet det innviklede spillet omkring kongens planer. Slik forløser den *spenningen* i det: *Henrik VIII (Robert Shaw)* har samtidig truffet to avgjørelser som, nettopp ved sin innebygde uforenlighet, må føre til tragedie. Han har besluttet å kvitte seg med sin dronning (som han kaller «ufruktbar som en murstein!»), og han har utnevnt *Sir Thomas* til sin kansler, dvs. forvalter av kongens segl og vilje. *Thomas More's* skarpe hjerne mener han, vil nok ordne «formalitetene» med skilsmissem og gjengiftet.

Kansleren går objektivt til oppdraget — han undersøker. Men resultatet er tvingende. Hvis *Henrik* holder frem i sitt forsett, kommer han ikke bare i konflikt med «Rom» (det er han allerede!). Han setter seg over Guds lov, og så må han og hans kansler skille lag.

For *Thomas More* er dette en samvittighetssak. For kongen er det politikk — og dermed blir han farlig. I *Englands* og *Europas* øyne blir det vitalt for ham å få kanslerens godkjennelse. Men *Thomas More* leverer tvert om kongens segl tilbake — nå får han forvalte det selv, eller betro det til en annen.

Så kom bruddet med *Rom*. Alle engelske embedsmenn skal sverge ed til kongen, ikke bare som *Statens*, men også *Kirkens* overhode. *Sir Thomas* bemerket sørgmodig, at han var ikke «laget av det stoff en gjør martyrer av». Men han gir ikke etter. Han vil imidlertid gjøre det lett for sine forfølgere å unngå den store politiske dumhet: Han vil *tie* — så kan de tolke tausheten som de vil.

For domstolen — troskapen mot Gud var høyforæderi.

Det er ikke nok for dem. De er adskillig mindre ånder enn ham selv, og kan ikke forestille seg at han ikke kan bøyes. Da han hører at en av hans venner, for å oppnå en høy stilling i *Wales*, har forrådt ham og anklaget ham for høyforræderi, sier *Thomas More* ironisk: «Det gavner mennesket intet å gi sin sjel for den hele verden. Hva så med *Wales*?»

EN STORFILM

Fred Zinnemann og *Robert Bolt* har tydeligvis ydet denne prektige historie mer enn rettferdighet i sin filmatisering. Kritikernes lovord er mange, over en handling som med smak og likevekt er henlagt til skjønne *Tudor*-hus og landskapene i *New Forest*, farvet med prektige kostymer og båret av en glimrende dialog. Allikevel står og faller jo en slik film med tittelrollen.

Den er betrodd *Paul Scofield*, som allerede i scenestykket feiret triumfer som *Sir Thomas More*. *Ukemagasinet «Time»s* strenge filmanmelder *Emil Barrach* skriver:

«Med hypnosens kraft trekker *Paul Scofield* alles øyne til seg, ved rikdommen og spenningen i sin indre utvikling. I nærbilder utleverer han en storhet som kommer nær opp til den *Thomas More* må ha hatt. I øynene leser vi lynglimtet fra et geni, og resten av hans ansikt utstråler den rolige, sindige godhet hos et menneske rikt på følelser. Det er ikke en «helgens», men en vismanns ansikt — det er åsynet til en mann, som kunne si om de verdier han ga sitt liv for: «Når det kommer til stykket dreier det seg ikke om fornuft, i siste instans gjelder det kjærligheten.»

Hvilket ikke desto mindre er nøyaktig hva en helgen ville si.

NY DANSK KIRKEBIDRAGSORDNING

De danske katolikkers bidrag til kirkens drift har hittil vært utilstrekkelig, skriver *Katolsk Ugeblad* i en artikkel om den nye kirkebidragsordningen i Danmark. Bare ca. 5 500, mindre enn halvparten, har betalt egentlige kirkebidrag. Den nye ordningen er et første avgjørende skritt mot en tilpasning til dagens forhold, heter det. Den er frivillig og gjelder to prosent av den skattepliktige inntekt. Bispekontoret oppkrever beløpet

og hovedparten — i år ca. 70 pst. — sendes til det sogn hvor bidragsyteren bor.

Ugebladet skriver i en kommentar til den nye ordningen bl. a.:

«Der er ganske simpelt tale om, at bispedømmets øjeblikkelige økonomiske grundlag smuldrer, og det er ikke noget, man råder evig bod på gjennom alle mulige former for økonomiske ambulancetjenester» som fastekampanjer og biskopelig

(Forts. side 104)

ET SAKRAMENT SNUDD OPP-NED?

AV HELGE ERIK SOLBERG

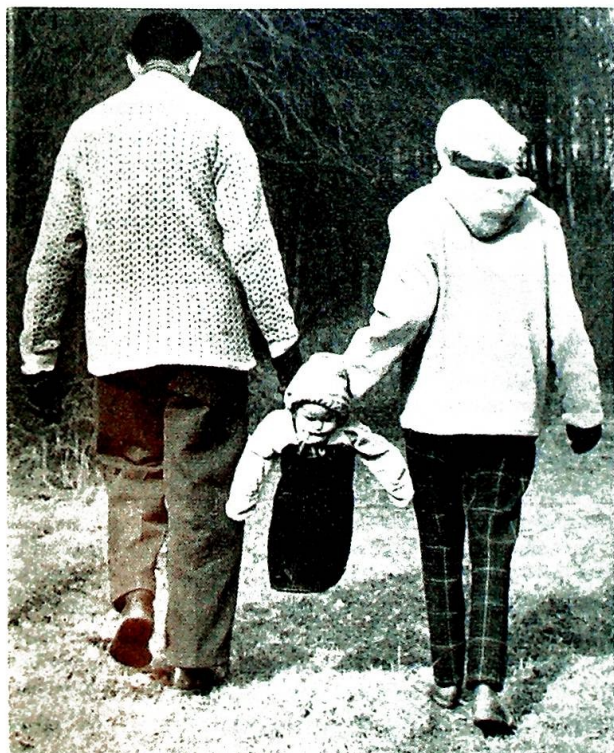
I Det gamle testamente lærte Gud mennesket at ekteskapet først og fremst er en verdslig virkelighet som er god i seg selv, og at dette forhold mellom mann og kvinne er et meningsfullt bilde på Jahves pakt med det utvalgte folk.

Denne lære gjenfinnes i Det nye testamente. Troen på alt det skaptens godhet er der: «For alt det Gud har skapt, er godt» (1. Tim. 4, 4). Og allikevel er den ikke helt den samme. Kristus har gitt det skapte ny mening og verdi fordi han har skapt alt nytt. Noe lignende gjelder pakt-tanken. Ved Kristi komme, død og oppstandelse ble det sluttet en ny pakt med menneskene.

Også denne pakt lar seg symbolisere ved et ekteskap, og det på to måter.

Først bruker Kristus bryllup og ekteskap som bilde på noe som peker ut over tiden: den endelige forening av Kristus og hans venner ved hans siste komme. «Tiden for Lammets bryllup er nær! Hans brud har gjort seg istand» (Åp. 19, 7). «Himmelriket kan lignedes med en konge som gjorde istand bryllup for sin sønn» (Mat. 22, 2). Ved tidenes ende skal Kristus feire den evige bryllupsfest med sin brud, det forløste folk.

Derneft brukes bryllupet som et middel til å uttrykke, i menneskelige begreper, Kirkens mysterium. Akkurat som kvinnen i skapelsen ble formet av mannens ribben, kom Kirken, Kristi elskede, fra det åpne sår i hans side. Av alle ny-testamentlige forfattere har Paulus sett dypest i dette mysterium. Ikke uten grunn henter brudemessen sin epistel fra den viktige tekst i Pauli brev til Efeserne (Ef. 5, 22—23).

Hvis vi ikke lar oss irritere altfor meget av Pauli noe tidsbestemte oppfatninger av mannens primat i ekteskapet, men trenger inn i selve det budskap han vil formidle, vil vi oppdage de to ting som ligger ham på sinne.

Dette er «et stort mysterium». Med det hentyder han til den dype betydning i skapelsesberetningens «og de to skal være ett kjød». Profetene brukte dette til å betegne paktens mellom Jahve og Israel, men Paulus, for sin del, henfører bildet til Kristi kjærlighet til Kirken. Der er et levende forhold i enhet og hengivelse mellom Kristus og hans brud, Kirken; de er «ett kjød». Paulus kretser stadig om denne mystiske enhet mellom Frelseren og de forløste og bruker mange bilder for å uttrykke den. Men enheten fremstilles aldri som statisk, den er i høyeste grad levende og dynamisk. Derfor har han slik forkjærlighet for begreper som *legeme* — Kirken er Kristi legeme — og *ekteskap* — Kristi forhold til Kirken har et kjærlighetsforholds intimitet og dynamikk.

Men var det dette skapelsesberetningens forfatter ville si med «ett kjød»? Er ikke dette å legge noe inn i teksten som han ikke hadde i tankene? La nå det være som det vil, svarer Paulus. Den bokstavelige mening er nå at ektefolkene skal være ett i gjensidig hengivelse. Derfor skal de elske hverandre med samme art kjærlighet som binder Kristus og Kirken sammen. «Elsk ... slik som Kristus elsket Kirken» (Ef. 5, 25).

Akkurat i dette finner vi utgangspunktet for Kirkens lære om ekteskapets sakramentale natur. Som et meningsfullt bilde på Kristi frelsespakt har ekteskapet fått betydning i Guds frelsesplan. Ekteskapet er et hellig symbol for Guds nåde til mennesket, et sakrament.

Samtidig er ekteskapet blitt en oppgave. Den moralske og religiøse oppgave som påligger kristne ektefolk, er å gjøre ekteskapet til det kjærlighetssamfunn som kan være et hellig tegn på det intime, frelsende kjærlighetsforhold mellom Kristus og Kirken. Oppgaven er konkret. Der hvor sunn menneskelig kjærlighet hersker, kan ekteskapet være et hellig bilde.

(Forts. side 109)

HVORFOR IKKE NOBELPRISEN?

MALAMUDS SISTE BOK EN BEGIVENHET

BERNARD MALAMUD:
THE FIXER
(Farrar, Straus og Giroux)

Selv våren 67 vil de fleste nordmenn si «hvem?» hvis man regner opp Bernard Malamud som en av De forenede staters betydeligste forfattere idag. Bare en bok av ham er, såvidt vi vet, kommet på norsk tidligere, det er *The Assistant, Medhjelperen*, som kom på Cappelen i 1963. Ellers er Malamud stort sett ukjent. Men det som har hendt siden den gang er at han i fjor med romanen *The Fixer* ikke bare klatret opover bestsellerlisten med en viss fart, han satte også et viktig skille i sin egen produksjon, fra nå av må han regnes i klasse med de store. Det han har gjort er etter denne anmelders mening følgende: I en tid hvor forfatteres tid og krefter går med til så mange ting, fra formeksperimenter til eksklusive foredrag for hverandre, har Malamud samlet seg om den ene oppgave som gjør ham viktig for de av oss som er dødelige: han minner om menneskets storhet midt i elendighet og djevleskap og fortvilelse.

Kommer ikke denne romanen ut på et norsk forlag i høst, vil vi våge den påstand at forlagene sover.

Mens boken *Medhjelperen* foregikk blant jøder i New York, foregår *The Fixer* i Kiev i tsarens Russland, hundre år tilbake i tiden. Yakov Bok er en fattig altnuligmann fra en landsby i nærheten av Kiev, forlatt av sin kone, uten tro. Han drar på lykke

og fromme inn til storbyen for å prøve lykken og bryte ut av ghettotilværelsen og ved små tilfeldigheter får han stilling som oppsynsmann på et teglverk — i et distrikt hvor jøder ikke har oppholdstillatelse. En stund går det bra, Bok vokter teglstenene mot svindlere og leser Spinoza på sin hybel. Men så skjer katastrofen.

En liten gutt blir funnet myrdet i nærheten, offer for et bestialsk mord. Og Yakov Bok hvis tanke det nettopp har vært å flykte fra sin jødedom, blir utpekt som gjerningsmann. Han står

uten pass, bor i forbudt område, han har allerede fiender i byen — Kiev syder som like foran en pogrom.

Yakov Bok blir kastet i fengsel, i to år på enecelle forsøker man mens han lever i kulde, dryppende fuktighet, vold og fornedrelser å knekke ham og få hans tilståelse. Vil han i hvert fall innrømme at han kun var et redskap for jødernes lumskt planer mot de kristne? Hadde han brukt den drepte gutten blod til rituelle ofringer? Tusen fordommer og dumheter og onde tanker slynges mot ham, mens han samtidig er helt isolert fra andre mennesker, tilsynelatende fullstendig glemte.

Under denne skildring av fengselets helvete, den sterkeste jeg noen gang har lest, oppdager fritenkeren Bok at han ikke kan forråde sitt folk. Selv om han flere ganger nesten omkommer i sine forferdelige lidelser, vokser også noe frem i ham, et spørsmål. Hvorfor er nettopp han, en uvitende altnuligmann tatt ut til denne grusomme opplevelsen? Han som ville vært tilfreds med å få sin lærdom gjennom bøker?

La oss ikke røbe mer om handlingen. Den foregår i en trang fengselscelle, men murene brytes i virkeligheten ned akkurat som nyheten om hans skjebne og om hans kamp til slutt har trengt ut til folk i byen.

Glem ikke navnet Bernard Malamud i år. Han veier tyngre enn hundre avantgarde-eksperimenter i litteraturen.

A. R.

KIRKEBIDRAG — (Forts. fra side 102)

tiggergang i Tyskland og USA. Den ny kirkebidragsordning understreger, at ansvaret for kirken som helhet er et fellesansliggende og ikke bare noget, der hviler på biskop og præster. Det har nok hidtil været lidt småt med oplysninger udadtil, og det beforder selvfølgelig ikke ansvarsfølelsen, men på den anden side har der vist i virkeligheden kun været meget lidt hemmelighedskræmmeri overfor folk, som har ønsket at gøre sig den ulejlighed at give et nødvendigt nap med.

Men det er udmærket, at det en gang for alle bliver slået fast, og sat på prent, at lægfolkets medansvar ikke er en nåde, men en *ret* og en *pligt*. (Og så kan den enkelte jo selv overveje, hvilket af de to ord der er nyt for ham.) Ingen har jo nægtet nogen ret til at slide på kirkegulvet, men hvor mange har tænkt på pligten til at bidrage til ferniseringen?

Vi skulle altså uden tilnærmelsesvis at komme op på det gammeldagse »tiendebegreb« kunne skabe tålelige økonomiske forhold for vor egen kirke. Tålelige økonomiske forhold i kirken betyder også, at der én gang for alle skulle være sat punk-

tum for, at fast uniform for kapellanen var direktør Jensens aflagte overfrakke, og at biskoppen eller sognepræsten måtte rødme ved synet af »Mater et Magistra«, når ikke-gejstlige funktionærer med almindelige menneskeforpligtelser bragte lønspørgsmålet på bane.

Medansvar betyder ikke bare indsigt, men også indflydelse. Bidragerne til den ordning har automatisk valgt og valgbarhed til i hvert fald et stiftsråd for hele bispedømmet, mens problemerne omkring de enkelte sognes forvaltnings- eller menighedsråd skal drøftes på synoden 1968.

BLIKK på TIDEN

ENØYD JUSTIS

■ En selvbestaltet internasjonal «domstol», med noen verdensberømte filosofer i spissen, skal komme sammen for å undersøke og fordømme hva der foregår av krigsforbrytelser i Vietnam. Men vel å merke: *Amerikanske* (og sør-vietnamesiske?) krigsforbrytelser — intet annet. To trekk ved dette slår oss som tragiske: For det første at dette *nødvendige* initiativ, når det gjelder å verne om den truede og miskjente folkerett, allerede i opplegget bestemmer seg for en så partisk begrensning til den ene av de krigførende, og derved saboterer sin egen moralske autoritet. For det annet at et *upartisk* initiativ i samme hensikt og interessert i *alle* brudd på folkeretten i Vietnam, ikke forlenget var utgått fra den kristne samvittighet, for eksempel på innbydelse fra Vatikanet og Kirkenes Verdensråd. Vi har ennå et langt stykke å gå, vi som påberoper oss Evangeliet, før vi overbeviser andre enn oss selv om vårt ansvar for *hele* menneskehetens vel — ikke bare for våre egne bundsforvandre og ofre. Feltet tilhører foreløbig — ubestridt — partigjengerne. Hører vi til dem, eller øyner vi det tredje standpunkt?

GLØDENDE HAT

■ Den svenske kritiker og forfatter Artur Lundkvist har skrevet en ganske oppsiktsvekkende artikkel i «Dagens Nyheter» hvor han hevder at det i dagens Sverige finnes et voldsomt hat til den moderne litteratur. Det er mange grunner til dette, mener han, det skyldes blant annet middelklassens enorme utbredelse som, fordi den ikke hviler på en tilsvarende høyning av utdannelsen, ofte gir underlegenhetsfølelse overfor den moderne litteraturs kunstneriske uttrykksmåter.

Trass i innledende angrep i artikkelen både på leserne og de bevilgende myndigheter, gjør Lundkvist det imidlertid klart at de modernistiske forfattere selv i hans øyne bærer storparten av skylden for dette hat. Lundkvists meninger er blitt notert også andre steder i Norden, «Kristeligt Dagblad» i København (21. februar) gir for eksempel dette referat med kommentarer. Lundkvist har sagt:

»Litteraturen har i dag maskeret sig under forvirrende snak om fornyelse, om grænseoverskridelser, om hybride kunstformer. Man kalder f.eks. misbrug af alfabetet for sprogforskning, og uæselige tekster bliver man opfordret til at betragte som billedkunst, som grafik, og man udgiver brugsanvisninger for symaskiner som romaner.« Han kalder disse forsøg for barnlige og hjælpeløse og mener, at det hele var så ufarligt, hvis det ikke skete under et forsøg på at erstatte »den holdbare litteratur«.

Artur Lundkvist er tydeligvis overbevist om, at denne utvikling vil skade samfundet. Hans frygt peger i retning af det samfund, som François Truffaut beskriver i sin film »Fahrenheit 451«. Her er bøgerne for farlige for samfundet, og dermed for mennesket, og må brændes. Mediet til oplevelse er blot fjernsynet, der sendes til alle, og på denne måde bliver såvel glæden som sorgen kollektiv.

Men selv om Artur Lundkvist har ret i mange af sine betragtninger, bliver hovedindtrykket dog, at han er ved at blive yderst konservativ i sine litterære betragtninger. Formfornelsen er nødvendig for litteraturen, hvis kontakten til læserne skal findes igen. Mange eksperimenter er gjort — deriblandt mange såkaldte »barnlige«. Men ligger det værdifulde i dagens litteratur netop ikke i, at disse forsøg bliver gjort, og er det ikke dem, der er den relevante kommunikations vilkår?

Her tænkes ikke på forsøg som dem, vor omdiskuterede, digtende dame, Hanne Kaufmann, har begået, og som hun så senere hævder blot var »gas«, men derimod på eksperimenterende sjæle som Rifbjerg, Borum og Sonne. Lundkvist har alt for meget

hæftet sig ved »barnelegene«, og lider under frygt for, at handlingsromanen, det episke værks epoke, er afrundet, og med den hans egen tids litteratur. Denne frygt er begrundet, men litteraturen vil næppe g åtil grunde sammen med den.«

Vi er selvfølgelig enig med Københavnavisen — det finnes noe verdifullt i det at eksperimentene blir foretatt. Men ellers noterer vi oss Lundkvists utfall med stor interesse. Vi har aldri vært særlig overbevist om at fornyelsen i litteraturen er avhengig av et nytt formsprog. Bare en «bølge» av nytt innhold vil gi oss fornyelse — og bety noe for menneskene.

Forhåpentlig vil dette skje før det hatet Lundkvist snakker om blir så glødende at Truffauts brannmenn kommer farende.

LANGT HÅR

■ Godtfolk oier seg — av og til med rette — over den langhårete, merkelige ungdommen. Man føler seg beleiret, oppskaket og redd av avisenes daglige meldinger om narkotikamisbruk, Sverigeturer og brutal vold. Dessuten skramler hele tiden kaserollemusikken fra husvegg til husvegg og gjør det hele nok så skummelt.

Noen bevarer fatningen. Vi har liggende to klipp, det ene er fra Arbeiderbladet (4. mars) hvor Tom Strand, leder av en av Oslo Kommunes fritidsklubber uttaler seg med vederkvegende ro:

«Det lange håret de unge har lagt seg til, er et konkret eksempel på at man har beveget seg vekk fra det tidligere barske manndomsidealet. Mange unge gjennomgår en forandring når de får langt hår. Særlig gir dette seg utslag i deres opptreden overfor jenter. Den tidligere kjekke tonen har de forlatt. De tør vise sine følelser, og si f. eks. til en pike at jeg er glad i deg. Det var fullstendig utenkelig for få år tilbake i tiden. Jentene på sin side innrømmer åpent og ærlig at de liker gutter med langt hår, de får tiltro til dem og snakker åpent ut med dem. Blant de ungdommer jeg kjenner til, er det f. eks. ingen svakhet for en gutt å gråte. Jeg vil gå så langt som å si at det eksisterer en fullstendig forskjell i synet på mann og kvinne blant dagens unge i forhold til hva det gjorde for den eldre generasjon.

Det store spørsmål blir da om dette vil prege dem når de selv blir voksne. Pubertetsårene er svært viktige i et menneskes liv. Den frigjøringsprosess som foregår i den alderen, har alltid forekommet, men det er i dag en mye større grad av frigjøring enn tidligere. Dette fører til konflikter med den eldre generasjon. Ungdommen på sin side gir blaffen i hva de voksne forventer av dem, og de voksne klarer ikke på sin side å se de unge ut fra den nye situasjon. Jeg tror at dagens unge vil ha lettere for å forstå sine egne barn enn dagens voksne, fordi de unge i dag selv har gitt etter for det de ønsker å være.

— Hvordan er de unges interesser?

— Ungdommen har interesser som de voksne ikke aksepterer.

Det er først og fremst pop-musikk de er opptatt av. Mange kan ikke være uten den. Selv om popen i seg selv ikke er det vi vil kalle «givende» vet jeg positivt at den har hindret unge i å komme ut på skråplanet. De leser pop-blad og går i pop-klær. De er sjelden på kino fordi det som tilbys ikke faller i deres smak.

Ting som f. eks. politikk og religion stiller de seg fullstendig likegyldig overfor.

— Det snakkes så ofte om kriminalitet, alkohol og narkotika i forbindelse med langhåret ungdom. Hva er Deres inntrykk?

— For det første vil jeg protestere mot den urettferdige generalisering f. eks. pressen gjør seg skyldig i når det gjelder ungdom med langt hår. Blir en med langt hår tatt av politiet hører man gnålet om de «fryktelige langhårete». Selvfølgelig finnes det uheldige elementer også blant denne gruppen, men ikke på langt nær så mange som vi kan få inntrykk av. Det har tidligere vært offisiell god moral i dette landet ikke å diskriminere. Man har plutselig «glem» dette når det gjelder unge mennesker med langt hår.»

Vårt andre klipp er tatt fra en artikkel om ungdommens identitetsproblemer, skrevet av overlege Willey Olsson i tidsskriftet Inter Medicos (nr. 1-67). Her er det fra en annen vinkel en erfaren psykiatiker som tar et overblikk:

(Forts. neste side)

«VI MÅ VENNE OSS TIL STØRRE ÅPENHET»

Katolikker må bli vant til større frihet og mer åpen diskusjon i Kirken, sier pater F. C. Copleston, S. J. Han var noen dager i Norge før påske i forbindelse med et seminar på Blindern og hadde også tid til å veksle noen få ord med «St. Olav».

— Vi bør venne oss til en slik åpenhet, sier han da samtalen kommer inn på dagens livlige debatt og meningsbrytning i den katolske verden. — Det gjelder også norske katolikker, de skulle være med i en diskusjon om Kirkens problemer, tingene har tross alt forandret seg på dette felt. Vi regner ikke lenger med at prestene vet alt og legfolk ingenting.

— De skjeller likevel når det gjelder uttrykket «Kirkens problemer», ikke sant?

— Jo, på den måten at jeg ikke mener at de fundamentale doktriner er åpne for debatt på samme måte som andre emner. Men ellers burde for eksempel prestene være glade over å kunne lytte til legfolks mening om mange

BLIKK PÅ TIDEN

«Det er heller ikke uten betydning at unge mennesker under innflydelse, ikke minst av massemedia, er i ferd med å få endret sitt syn på menneskeverdet. Pornografisk film og litteratur er i ferd med å gi den oppvoksende ungdom forestillinger om at mennesket ikke er noe annet enn et dyr, riktignok aller høyest oppe på stigen, men med dyrets rettigheter til å ta seg til rette, til å velge å vrake mellom seksualobjekter uten det ømhetsforhold og de gjensidige forpliktelser et seksualforhold skulle medføre. Moderne kriminalfilm gir også i så stor utstrekning uttrykk for nedvurdering av menneskeverdet, at det må influere på unge mennesker som står tvilende og spørrende overfor meningen med det livet de selv har fått og med betydningen av deres egen person i den meningsløse tilværelse de mot sin vilje er blitt presset inn i. Det er kanskje på denne bakgrunn den tiltagende selvmordsfrekvensen blant unge mennesker må sees, og det er vel også på denne bakgrunn vi må se at de drukner sin håpløshet og forvirring i tiltagende kvanta av alkohol og narkotika. Det er også på dette grunnlag vi må forstå unge menneskers tiltagende tilbøyelighet til oppslutning om merkelige massebevegelser med ekstatisk tilsnitt og ytre merkelige attributter.»

Begge sitater gir etter vår mening ganske verdifulle opplysninger om ungdommens vanskeligheter — fra forskjellige vinkler. Vi andre må forsøke å avveie og vurdere hele bildet. Vi kan ikke rømme fra den anstrengelsen.

Det er jo dessuten lite sannsynlig at neste generasjon blir lettere å hankses med. Selv om Tom Strand er optimist.

Broder Andreas.

TUNGHØRTE

Har De nedsatt hørsel bør De prøve et av våre nyeste OCTION HØREAPPARATER, en HØREBRILLE, eller BAK ØRET-modell «vekt 6 gram».

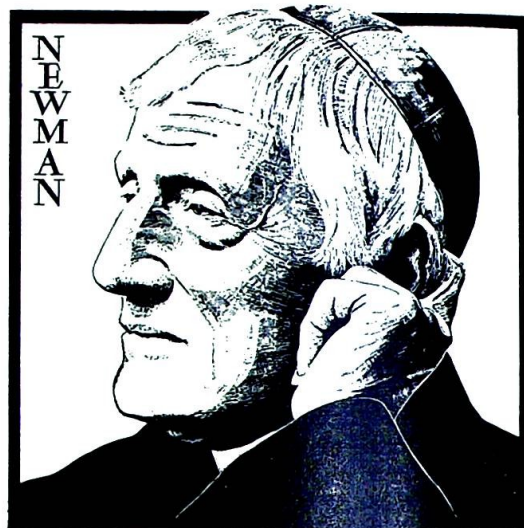
OCTION selges i 65 land hele verden over. Leveres fra Europas eldste høreapparat-firma grunnlagt 1904.

Vi har apparater fra kr. 550,—. Alle typer er godkjent for trygdekassestønad.

Forlang brosjyre — eller avlegg oss et besøk.

A/S AMERICAN NORWEGIAN OCTION. A. BRUCE — 47 års praksis.

Fridtjof Nansens plass, 6, Oslo 1, Tlf. 42 33 32.

Kardinal Newman — også en refser.

ting. Vi ønsker jo intelligente, engasjerte menn og kvinner i våre menigheter.

— Engelske katolikker har i flere år hatt en meget livlig debatt om omstridte emner, blant annet når det gjelder spørsmålet om fødselskontroll. Tror De, pater Copleston, for å vende oss mot den katolske kirke i England et øyeblikk, at mange engelske katolikker på en måte har løst problemene omkring dette spørsmål på egen hånd før Kirkens læremyndighet har talt?

— Det De der sier er antagelig riktig. Det er mange katolikker i mitt land som bruker sin egen dømmekraft og bygger på sin egen samvittighet i denne saken. Og jeg tror at det store flertall av våre prester sier at de nettopp bør følge sin samvittighet i disse tingene. Det er aldri sagt offentlig imidlertid.

— De kjente Charles Davis, pater. Vil De si noen få ord om den hendelsen?

— Vel, vi var ved samme college. Men opp til den morgenen da han brøt ut, hadde ingen av oss noen anelse om hva som skulle skje. Han hentydet aldri til det og forsøkte aldri å påvirke noen av oss andre.

— Det hele ble et sjokk i England?

— Ikke så sterkt som i USA, tror jeg. Forøvrig har det vært tatt en fornuftig holdning til hele saken i Westminster, vi vet at kardinal Heenan etter en avgjørende samtale sa til Davis: De har alltid en venn her, enten De engang kommer tilbake eller om De trenger hjelp i spesielle problemer.

— Kort etter Davis-affæren hadde dere også en del oppstyr rundt redaktøren av bladet New Blackfriars?

— Det er riktig, og jeg må tilstå at jeg synes hans omstridte lederartikkel om korrupsjon i Kirken virket noe hysterisk. På den annen side, hva mener han med dette ordet? Jeg har slått etter og funnet at Newman sa omtrent det samme i en preken for mange år siden. Og det er helt klart hva Newman mente, nemlig det enkle faktum at Kirken alltid har og alltid vil bestå av mennesker med menneskers feil og mangler.

— Skriver De selv på noe for tiden?

— Jeg holder på med en essaysamling. Men først på programmet står en forelesningsturné i USA. R—g.

En
klovns
funder-
inger

Det er mange ting å passe på. Dansk meieribruk har ifølge Københavnavisen «Aktuelt» mistet leveransen av pakkesmør til Vatikanstaten. Paven spiser nå isteden smør fra Østerrike og innkjøperne i hans lille stat er klart misfornøyde med en viss nedgang i danskesmørets fettinnhold.

Man har selvfølgelig håp om å gjenerebtre markedet, bevarer. Bestrebelse er i gang. Og paven er jo simpelthen ikke helt klok hvis han i det lange løp foretrekker annet smør enn danskenes produkt «Lurpak», sies det.

Vel, det er slike ting jeg går og grubler på, danskene er selvfølgelig egentlig noen hårde negle når det gjelder forretninger. Men jeg kan da ikke tro at det for eksempel vil skade den økumeniske bevegelse på øene?

Verre er det visst i Sverige. Rykter (hvor de nå enn stammer fra) ville ha det til at paven kanskje skulle komme til Verdenskirkeøstet i Uppsala i 1968. Det er klart at det straks skapte dyp bekymring.

— Jeg håper nesten at han ikke kommer, sier biskop Ljungberg til Svenska Dagbladet. — Han kommer til å stjele hele forestillingen.

Problem på problem.

Vi har visst i øyeblikket ikke noen lignende ferske eksempler på spesielle pavespørsmål her i Norge. Men selvfølgelig står vi solidarisk med resten av Norden:

Paven bør på grunn av sin utsatte stilling være mer forsiktig med hvor han gjør sine innkjøp. Og han bør ikke tro at det slik uten videre lar seg gjøre å dra nordover til oss.

Han må få dette klart for seg.

Kodenavnet for nordiske standpunkter er, for lesernes informasjon, som vanlig «Lurpak».

INDEKS ER DØD, LEVE INDEKS?

I gamle dager når konger døde, ropte folket: Kongen er død, kongen leve. Det var jo alltid en arvefølger et sted i de fyrstelige gemakker. Og i 1967 roper kanskje vi på nesten samme måte: Indeks er død, leve indeks.

Den gamle, svartmalte og igrunnen ganske avskyelige indeks er endelig borte. Og vi står som hoffet og stirrer litt bestyrret på hverandre: Finnes det en brukbar arving?

Noe må ha foregått i gemakkene på all denne tiden. Tross alt.

Har vi noe å sette isteden? Trenger vi noe slikt?

Dette noe er i denne lille betraktning kalt privat sensur.

Jeg vil nevne en privat observasjon i stjernevrimmelen av inntrykk, bilder og flimrende ord som gir meg personlig stadige påminnelser om at vi hvert fall trenger en indre forsvarsmekanisme.

Når vi skal velge blant frembudte varer, for eksempel TV-varer:

Hjemme får vi inn svensk TV og har av og til glede av det. Men så kommer helaftens filmer på skjermen, plutselig ser vi at våre begreper er snudd opp ned. Vi famler etter private indeksbestemmelser for å få feste. Jeg har sagt fra om denne detalj før og gjentar det:

Sier den deilige TV-damen ingenting på forhånd, er vi mistenksomme. Da er det antagelig coming up, etter de tradisjonelle løvebrøl og frihetsgudinner, morsomme filmer om konebytte og pyjamasforviklinger og fnisende jomfrudom og skvetne pastorer.

Vi er ikke så enormt begeistret for å gi våre «arvinger» jevnlig doser av den forløyede verden slike produkter trives i. Vi har aldri svermet for trusekomikken.

På den annen side: Hvis den smukke TV-damen sier at filmen «inte är lämplig för barn» har vi en stående regel i vår stue at den da kan sees av alle.

Det gjelder bl. a. filmer som realistisk behandler krigens redsler, forholdet kvinne og mann osv.

I 90 prosent av tilfellene er vi tilfreds med denne private form for vurdering og forhåndssensur. Jeg skal ha meg frabedt at en ukjent myndighet sender meg postkort med beskjeder om slike ting, men jeg akter heller ikke uten videre å la meg løpe over ende av massemediaene.

Og all den stund jeg er motstander av offentlig sensur mot disse massemedia, enten den kommer fra en kurie, en statsminister eller en norsk husmor, må jeg sette noe isteden. Kall det så privat sensur hvis dere vil.

Enda en gang: Den gamle indeks med sin dystre liste (som såvidt jeg vet også omfattet Alexandre Dumas) og dagens høyrøstede krav om å få pene, gode, oppbyggelige, kristelige programmer fra Marienlyst, er for meg to alen av samme stykke. Som sådanne ganske uantagelige.

Ansvarer må ikke utøves hverken i Vatikanet eller hos noen glødende representanter for det vage begrep «de tusen hjem», det må utøves i mitt og enhver annens private, selvstendige omdømme og i kontorene hvor NRK's radio- og fjernsynsledere arbeider.

Ansvarer for barn og ungdom eksisterer. Men det er et personlig ansvar hvor man gjør vel i å ha en viss respekt for avvikende meninger i nabohuset. I stormangrepene av inntrykk, bilder, vold, pornografi og ren og skjær svindel må jeg forsøke så raskt som mulig å hjelpe de unge i min familie frem til et punkt hvor de selv er istand til å vurdere det de ser, leser og hører. Inntil dette punkt er nådd, driver jeg utvilsomt, avregnet etter alderstrinn, en form for privat sensur. Forakkelig kanskje i noen øyne, det også.

Vi har visst alle møtt den stolte far
(Forts. neste side)

Tilstelning

til inntekt for feriehjemmet

«PERSBRÅTEN»

i foreningslokalet, Akersv. 5, Oslo.

Lørdag 8. april kl. 17,00: Barneaften.

Søndag 9. april kl. 19,30: For voksne.

Kirkekaffe fra kl. 10.30.

Ta venner og bekjente med!

MARIAKONGREGASJONEN.

som har latt sin 16 år gamle datter lese Henry Miller. Etterpå skal datteren ha sagt: Vet du hva, pappa, jeg synes det er kjedelig.

Der ser man hva virkelig fri, selvstendig opdragelse kan bety. Sier den stolte far.

Jeg tviler på at jentungen snakker sant. Og jeg påstår at foreldre ofte er meget bløøde i disse ting.

Spørsmålet om sensur er fremdeles aktuelt i Kirken. Selv om vi kanskje er vel fikse til å understreke dette faktum. Georg Orwell kalte sin roman om mare-rittets sensursamfunn for 1984, det kan trekkes spydige sammenligninger hvis man så peker på at den katolske kirkes indre sensurbestemmelser i Guds navn ble bokført i 1384.

Men det er da en besynderlig likhet mellom tallene?

Teilhard de Chardin satt en menneskealder et sted i Det fjerne østen med sine

manuskripter og tanker. Stoppet av håndfast sensur. For å nevne ett av tusen eksempler, eksempler som vel også finnes her i Norden antagelig.

Men i det øyeblikk sensuren fjernes, hva så? Jubelrop? Nei, jeg tror de fleste blir usikre. Det var faktisk betryggende teoretisk å kunne spørre sin pastor hvis det kom en omdiskutert Bergmanfilm på kinoen.

Det har vært mye norsk fossekraft i Konsilets nytenkning. Men Konsilet skapte også en overgang. Da jeg selv konverterte for syv, åtte år siden hadde jeg underlige tanker i hodet om at jeg ikke skulle lese bøker som var farlige for min tro.

Farlige for min ro, skulle jeg visst heller si.

I det Herrens år 1967 vil jeg uttrykke meg slik hvis noen spør meg: Jeg har ikke lenger lov til å snike meg unna den uro som følger med mange av dagens inntrykk og overraskelser. Det hele må erfares, gjennomleves — og forhåpentlig vinnes.

Ingen sensur kan lenger sikre at jeg har det trygt.

Tilbake står dette paradoks: Jeg trenger likevel en privat sensur inne i meg i det øyeblikk jeg avviser sensur utenfra. Det blir en del av mitt ansvar når jeg vaktende og ufullkomment skal oppdra egne «arvinger» til å kunne klare seg uten sensur at jeg har lært dem til å være sine egne sensorer i enkelte ting.

Pater Familias.

velg riktig tobakk

mild og moden
aromatisk og velsmakende
SKANDINAVIAS MEST SOLGTE TOBAKK

TIEDEMANN'S GUL

KATOLSK REDAKTØR AVSATT

LONDON: Redaktøren av det katolske tidsskriftet New Blackfriars, pater Herbert McNabe O.P. er avsatt fra sin post etter at han i en lederartikkel ga uttrykk for sterk sympati med teologen Charles Davis som nylig brøt med Kirken. McNabe hevdet samtidig at han mente at «Kirken var korrump».

Han ble fjernet som redaktør av dominikanerordenens general, og den apostoliske delegat uttalte at pater McNabe etter hans mening hadde vist «en betydelig umodenhet, uvitenhet, mangel på pastoral omsorg og et barnslig ønske om å følge moten». Delegaten har imidlertid også senere gitt uttrykk for sin forbløffelse over at det hele førte til at McNabe ble fjernet fra sin stilling.

En skrivelse som er underskrevet av kjente katolske skribenter og forleggere sier bl. a.: Vi, undertegnede romersk-katolske legfolk i Storbritannia, ber dominikanerordenens general overveie sin beslutning og gjeninnsette pater McNabe i hans stilling som redaktør. Han har gjort New Blackfriars til et blad av betydelig intellektuell standard. Selv de av oss som ikke deler hans meninger er dypt bekymret over at et så rettlinjert og åpent menneske skal fjernes. At han ikke har fått anledning til å forsvare seg eller gi en forklaring er en urettferdighet som han ikke har gjort seg fortjent til.

Pater McNabe ble også suspendert fra noen av sine funksjoner som prest på grunn av det inntrufne, men det er senere omgjort.

Tidligere teologi synes å fremstille ekteskapet som et sakrament snudd på hodet. Ved de andre sakramentene har man håndgripelige tegn — rensende vann, nærende brød, tilgivende ord osv. Disse sakramenter er liksom umiddelbart begripelige. Men med ekteskapet som sakrament var det anderledes. Der startet teologene ofte med den overnaturlige virkelighet, Kristi kjærlighet til Den nye pakts Guds-folk, og så ekteskapet ovenfra. For ektefolk ble da det bilde som ble tegnet av ekteskapet noe anderledes enn det de til daglig erfarte i sitt samliv.

Derfor gleder det oss at moderne teologi har lagt så stor vekt på ekteskapets primært verdslige natur. Da blir ekteskapet et konkret tegn på like linje med de andre sakramentale tegn. I stedet for å svekke synet på ekteskapet som sakrament, vil «sekulariseringen» styrke vår opplevelse av kjærlighetsforholdet som hellig symbol: en verdslig realitet som har betydning for vår frelse.

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke	}	Arendal
Lunden Kloster		
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	}	Bergen
Sta. Katarinahjemmet		
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke		
Vår Frue Kirke	}	Hammerfest
Marias Minde		
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Hønefoss
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Lillestrøm
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikael's Kirke		
St. Mikael's Prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Tromsø
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Trondheim
St. Magnus presteg.		
St. Elisabeth Hosp.		
Vår Frue Kirke	}	Tønsberg
Bispegården		
St. Olavs Kirke, Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs kirke		
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 69

Menighetspleien

har midlertidig sitt kontor på St. Josephs Institutt hver onsdag fra kl. 11—12.

Oslo Katolske Bibliotek

Akersvn. 5, Oslo. - Tlf. 41 04 41.

Åpent hver dag unntatt lørdag kl. 11-13

Mandag—Onsdag—Fredag også fra kl. 17—19.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO
Enerhauggt. 4 - Tlf. 67 23 83

Kontortid 11—13.
Alle dager unntatt lørdag.

LEGMANNSRÅDET
OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i
Akersvn. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

KATOLSK
INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prospekt.

P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

Dere som er hustruer: Vær deres menn underordnet som dere er Herren underordnet! For en ektemann er sin hustrus hode liksom Kristus er kirkens hode, han er frelseren for dette sitt legeme.

Dere som er ektemenn: Elsk deres hustruer slik som Kristus elsket kirken og ga seg selv for den!

På samme måte bør ektemennene elske sine hustruer som sine egne legemer: den som elsker sin hustru, elsker seg selv. Det er jo aldri noen som hater sitt eget legeme; nei, han nærer og pleier det liksom Kristus gjør med kirken, for vi er lemmer på hans legeme.

«Derfor skal en mann forlate far og mor og holde seg til sin hustru, og de to skal være ett.» Disse ordene rommer et stort mysterium; da tenker jeg på (jeg for min del henfører det til) Kristus og kirken. Men (la nå det være som det vil) også hver og en av dere skal elske sin hustru som seg selv, og hun skal ha ærbødighet for sin mann.

(Ef. 5, 22—23. 25. 28—33.)

Den første artikkelen i denne serien sto i nr. 5.

«Bær hverandres byrder», Gal. 6,2.

CARITAS

Oslo bispedømmes sosialarbeide.

Send din gave til:

CARITAS, Fagerborggt. 17, Oslo 3.

Telefon 69 30 15

Postgiro 202 088 - Bankgiro 40/42.696

Kontaktklubben for eldre og enslige

åpent hus hver onsdag fra kl. 11—15,
i Europahjemmet, Fagerborggt. 17 II,
Oslo 3.

MARIAKONGREGASJONEN, OSLO

Onsdag 5. april: Aftenmesse i St. Olavs kirke kl. 19.

Deretter samvær i foreningslokalet. Foredrag med lysbilder av fru Sopp Colbjørnsen: « I Frans av Assisi's fotefar. Det hellige La Verna-gjellet i Toscana».

Alle interesserte damer er velkomne.

KONSILETS KIRKEBEGREER

Kirkebegrebet på det annet Vatikankoncil.

H. Roos, O. Linton og A-M. Aagaard.

(Dialoger 4.)

Lumens forlag, København 1967.

204 sider. — Dkr. 16,50.

Mulighetene for en positiv protestantisk vurdering av et offisielt katolsk dokument om noe så kontroversielt som kirkebegrepet, var for bare ti år siden forsvinnende små. I virkeligheten var tilnærmelsen allerede et faktum hos bibelforskerne, men få regnet med at en bispeforsamling skulle kunne være i stand til å anlegge de synspunkter som bibelforskningen gradvis var nådd frem til. Det var imidlertid det som skjedde på Vatikankonsilet, og det er det som i dag forklarer muligheten av den form for dialog som det her omtalte verk vidner om.

Boken inneholder for det første den latinske tekst og en selvstendig dansk oversettelse av de to første kapitler i *Lumen Gentium* (Den dogmatiske konstitusjon om Kirken). Derefter

kommenterer jesuittpateren, dr. philos. H. Roos disse to kapitler fra et katolsk synspunkt. Vekten blir lagt på den tanke at Kirken er av sakramental natur.

Verket er imidlertid ment som en dialog og derfor er det med stor interesse man tar fatt på lesningen av den andre delen, som inneholder to protestantiske teologers reaksjon på den samme tekst som vi allerede har stiftet bekjentskap med gjennom originalteksten, oversettelsen og pater Roos' kommentar. Professor Olof Linton svarer på et konkret spørsmål som er blitt rettet til ham, nemlig i hvilken grad han i konsildokumentet gjenfinner det nytestamentlige kirkebegrep. Han er langt fra ukritisk, men det fremgår allikevel tydelig av hans innlegg at grunnen er vel forberedt for fruktbare meningsutvekslinger mellom protestantiske og katolske teologer med Det nye Testamente som felles basis.

Amanuensis Anne Marie Aagaard begrenser seg ikke til et bestemt spørsmål. Hun meddeler de stort sett positive refleksjoner hun har gjort seg omkring de to omtalte kapitler. Men

<p>Halden- firmaer</p>	<p>Karl Knap A/S Tlf. 2710 Bygningsartikler - Rør og Maskinforretning Linoleum</p>	<p>F. JØRGENSEN Aut. rørlegger - Rørhandel Tlf. 1844</p>
KRISTIANSAND S.		
 <p>ALT I SKILT Elektro-teknikk Industri - Militær Skip - Sykehus Reklame - Varemesse Gravør Trygve Kohn Kristiansand S.</p>	<p>HALDEN FARVEHANDEL A. Sandaker, Torvet Tlf. 1264</p>	<p>OTTO E. ANONSEN BLIKKENSLAGERMESTER Ventilasjon og Bygningsarbeid Tlf. 3439</p>
ARENDALE		
<p>SHELL — ARENDAL TELEFONER: Kontor 22 013 Anlegget 21 848</p>	<p>OLAV SLAATTENE Blomsterforretning. Begravelsesbyrå Tlf. 21 958 Havstad, Arendal</p>	<p>BYGGMESTER HANS NILSEN Nesset 362 Arendal Tlf. 22 647</p>
<p>J. E. PEDERSEN & CO. A/S Arendal Kjøttforretning Tlf. 2360</p>	<p>ADEL ELLEFSEN Aut. Installasjonsforretning Tlf. 21 756 - Arendal - Tlf. 22 460</p>	
DRAMMEN		
<p>GUSTAV THIELEMANN Pølse- og hermetikkfabrikk Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN</p>		<p>American Foto SPESIALFORRETNING I FOTO OG RAMMER Engene 4 - Tlf. 83 11 45 Filial: Tollbodgt. 16 - Tlf. 83 65 65</p>
 <p>TYRILYS A/S TYRI FABRIKKER Drammen Har også landets eneste bivokspresseri</p>	<p>GUSTAV BØHM & SØN A/S Bakeri og Konditori Drammen</p>	

hun legger heller ikke skjul på at hun som protestantisk leser har vanskelig for å følge konsilets linje på enkelte punkter som hun presiserer.

Samtalen er blitt begrenset til to kapitler av *De Ecclesia*. Om den hadde omfattet hele den dogmatiske konstitusjon *Lumen Gentium* eller også samtlige konsildokumenter, ville nok den protestantiske kritikk av enkelte punkter være blitt sterkere, ut fra protestantenes egne forutsetninger. Men allikevel finner vi her en fundamental enhet om det bibelske kirkebegrep som gir den økumeniske dialog et reelt grunnlag.

AJR.

„PACEM IN TERRIS“

GENEVE: Den kjente brasilianske erkebiskop Helder Camara vil delta i den annen Pacem in Terriskonferansen som finner sted i Geneve i tiden 28.—31. mai. Andre deltagere blir bl. a. FN's generalsekretær U Thant, den britiske statsminister Harold Wilson og den amerikanske senator Fullbright.

Den første konferansen ble holdt i februar 1965 i New York.

<p>TÅSEN BOK OG PAPIR A/S ERLING THORNE Kaj Munks vei 41, Oslo 8 Tlf. 23 02 40</p>	<p>C. Tennant Sons & Co. A.s Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94</p>	
<p>SØREN HANSEN Kolonialforretning Langes gt. 6 - Oslo Telefon 20 37 24</p>	<p>E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s Varme- og sanitæranlegg</p>	
<p>T. S. JACOBSEN BEGRAVELSESBYRÅ Ullevålsvn. 1 - Oslo Tlf. 20 79 06 - 20 79 05 Privat 55 77 87 - 69 43 72</p>	<p>THRONSEN & CO. BOKTRYKKERI Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo Telefon 20 40 02 - 20 70 02</p>	<p><i>Et godt tilbud!</i></p>
<p>Byggevare - Beslag - Ovner Verktøy - Fliser - Linoleum Tapeter - Farvehandelvarer Kjøkkenutstyr</p> <p>THIIS & CO. A/S Haakon VII's gt. 1, Oslo Sentralbord 41 77 30</p>	<p>WISBECH AKTIESELSKAP MAJORSTUA - OSLO MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE FABRIKKER</p>	<p>«On The Rocks» glasset <i>„Portafino“</i> Laget av tindrende klart glass. Snobbete i utførelsen og stø i formen. Et alle tiders all-round glass. Pris pr. stk. kr. 3.50. Vi sender over hele landet mot postoppkrav.</p>
<p>NORENBERG & CO. A.S MARGARINFABRIKK OSLO Leverandør av den bekjente «NOCO» margarin</p>		<p>Walligani Stortingsgt. - N. Slottsgt. Vikaterrassene.</p>
	<p>E. M. JACOBSEN Bakeri & Conditori Akersgt. 67</p>	

OBS: Bestiling på abonnement, annonser, og henvendelser vedrørende adresseforandring, kontingent o. l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersveien 5, Oslo. Tlf. 20 72 48.

FILMENS LEK - OG ALVOR

Nicole Macé er en dame med utstrakt viten og fruktbare ideer om film. Den franskfødte kritikeren uttrykker seg på spenstig norsk (endog nynorsk — hun skriver bl. a. i ukeavisen «Dag og Tid»), og har tilført vårt ferske filmmiljø mange impulser, blant annet gjennom Oslo Filmklubb. I fagskriftet «Film og kino» skrev hun nylig en artikkel om film-bedømmelse som fortjener oppmerksomhet, også fra film-interesserte katolikker, som ut fra et dessverre såre summarisk og foreløpig konsil-dekret skal til å interessere seg for filmproduksjonens mer prinsipielle sider. I en «kvalitets-pause» på Oslo-kinoene, vier vi den gjerne dette nummers filmside.

Nicole Macé fastslår først hvor lang tid det tok hos oss, før filmen ble tatt alvorlig, som medium og kunstart. Både hos mange av pressens filmanmeldere og hos myndighetene finner hun adskillig av «dyptstikkende og mer eller mindre bevisst motstand mot selve mediet. For disse kritikere har filmen bare en begrenset eksistensberettigelse: Når den tjener noe annet enn selve filmkunsten. Når den bringer frem et budskap. Med suveren usaklighet vurderer de derfor kunstproduktet kun utfra dets idémessige innhold. De gir verket desto bedre kritikk, jo mer begeistret de er for budskapet».

Det er ord som rammer en utvilsom svakhet, selv om det i farten bare rører lett ved et virkelig innviklet problem: Har kunsten (ikke bare filmkunsten — når den da er kunst!) en funksjon i menneskenes liv, ut over den rent formålsløse lek? Her er ett av vårt konsil-dekrets gapende tomrom, og den tilsvarende fare for at kirkens syn på filmen moraliserer hvor det burde gjennomskue, forstå og gi en dyperegående verdi-orientering. Masse-media-dekretet ble bare en vag ramme, og derfor provisorisk og skuffende: Konsilet var ikke modent for å nyttiggjøre seg den til dels dyptgående eftertanke

over filmen som medium og kunstart vi finner mange steder ellers i den katolske kirke. Problemet er nemlig nytt, og trenger sin modningstid — vi må se frem til et «tredje Vatikan-konsil» hva dét angår.

I mellomtiden skal vi ta oss ad notam de fallgruber Nicole Macé, og mange kyndige filmfolk med henne, advarer oss imot:

«Tendenskritikken, som skiller mellom form og innhold, stirrer på verkets positive eller negative verdi som ledd i en ideologisk debatt, og lukker øynene for dets kunstneriske eller håndverksmessige fortrinn eller svakheter — denne kritikken går egentlig inn for å gjøre kunsten overflødig. Den springer ut fra en skjult, fiendtlig holdning til det skapende. Den er reaksjonær i sitt vesen, selv om den aldri så meget hylder ideologiske tendenser av fremskrittvennlig karakter.

Den slags tendenskritikk florerer ren- dyrket under totalitære regimer. «Formalisme» er jo et lagnadstungt skjellsord i Kina og Sovjetsamveldet — på samme måte som det var det i Hitlers Tyskland. Men den skjeløyde, budskapsgranskende kritikken eksisterer også i våre vidsynte demokratier. Og kanskje spesielt her i Norge. Fra vår gullalder har vi vært vant til en teaterkunst som setter problemer under debatt eller vil fremme en sak som tjener samfunnet. Som det utspring av teatret den en gang var — og til en viss grad fremdeles er — har filmen her i landet arvet denne funksjon. Likeledes har mange av våre filmkyndige arvet de skjeve brillene som forudms teaterkri-

tikere gransket scenekunsten gjennom. Deres usaklighet, når de legger vekt på den anvendelsesverdi den enkelte film kan ha for samfunnet, har sin legitime forklaring. Den bidrar ikke desto mindre til å sterilisere vår filmdebatt med misforståtte kvalitets-kriteria.»

Det er jo rene ord for pengene, men innbyr unektelig til å stille det vanskelige teoretiske spørsmål: Vil kunstnerisk fullbåren (film)kunst stå seg på å bli bedømt utelukkende ut fra rent artistiske synspunkter? Er der ikke allerede i (film)kunstens sosiale funksjon (hvilket ligger innebygget allerede i ordet «medium») et unngåelig opplegg til en vurdering som refererer verket til noe utenfor kunsten? Her må ikke minst en kristen filmkritikk trå varsomt, så den styrer klar av grøftene: På den ene side det «usaklige» forhold til filmen hun nevner, som ikke ser verket for bare iver etter «oppbygges» eller forargelse over det motsatte — på den annen side en likegyldighet overfor visse grunnleggende verdier og sannheter som risikerer å løsrive verket fra det dramatiske, møysommelige og alt annet enn «nøytrale» foretagende som heter menneskets vekst og utfoldelse.

Nicole Macé er forøvrig selv slett ikke blind for at film-estetisk «formalisme» kan gjøre filmskjønnerne til en ganske lukket, steril og arrogant sekt — den også. Hennes egne kriterier er sunne: «almenmenneskelig sunn fornuft og estetisk sans» — med det kommer en, både som filmskaper og kritiker, allerede langt. Kunsten kan og bør skape glede, skriver hun, intellektuell glede når det bringer næring til ens refleksjon og utvider ens horisont; umiddelbar naiv glede når den leker med ens fantasi. «Disse to former for glede kan og endog bør forenes i den samme filmen. Kunsten skal ikke prinsipielt være ensbetydende med tungt alvor, selvpisking og anstrengelse. Selv om puritanerne fra begge leire, de reaksjonære og de radikale, aldri så fyndig påstår det motsatte. For hva er kunsten, om ikke en drift til lek? og hva er kunstneren, om ikke en *homo ludens*, et lekende menneske?»

Kunsten og kunstneren er unektelig også det. Og det er et godt utgangspunkt for en sakliggjørelse av film-vurderingen Nicole Macé gir oss, ved så temperamentsfullt å minne oss om det. Selv om det altså her er fristende å minne om at også «lek» kan være formålsbestemt, ja formidlet det hellige og det absolutte: *Liturgien*.

hmt.